

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่พุทธศักราช 2531 เป็นต้นมา กรมสามัญศึกษาได้ประกาศทิศทางการจัดการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนมัธยมศึกษาถือปฏิบัติข้อหนึ่งคือ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีของโรงเรียนจะมีส่วนในการเสริมสร้างความคิด จิตใจ และคุณธรรมต่าง ๆ อันพึงประสงค์ได้ (กรมสามัญศึกษา, 2531 : อ้างถึงในสวาท ภูคำแสน และ อุดลย์ศักดิ์ ดวงคำน้อย, 2535) สภาพแวดล้อมทางสังคมในชั้นเรียนนับเป็นส่วนประกอบหนึ่งที่จะช่วยในการพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ ห้องเรียนแต่ละห้องจะแตกต่างกันไปตามลักษณะของนักเรียนที่เป็นสมาชิกของห้องเรียน การศึกษาในปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีสถาน (Field Theory) และจิตวิทยาสังคม (Social Psychology) ให้ตระหนักว่านักเรียนตอบสนองต่อสิ่งเร้าอื่น ๆ คุณภาพของการเรียนรู้จะได้นับรวมผลจากปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนกับสิ่งเร้าด้วยมิใช่เพียงแต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างเดียว รวมถึงความเจริญเติบโตและการปรับตัวเจตคติของกลุ่มเพื่อน ผู้นำและงานที่ทำ เจตคตินี้เองที่ก่อให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า บรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมทางสังคมในชั้นเรียน (เทพ พังงา, ม.ป.ป.) ทั้งครูและนักเรียนจะต้องตระหนักว่า ห้องเรียนที่มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้และเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพต้องเป็นห้องเรียนที่มีบรรยากาศอบอุ่นราบรื่น ทุกคนมีความจริงใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักเรียนนับถือกฎเกณฑ์และระเบียบของห้องเรียน ดังนั้นทั้งครูและนักเรียนจึงมีหน้าที่ที่จะสร้างบรรยากาศของห้องเรียนเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้และเสริมสร้างบุคลิกภาพของนักเรียน โดยในการสอนครูจะต้องตั้งเป้าหมายอันดับแรกคือ การสร้างบรรยากาศของห้องเรียนเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ และเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพโดยนักเรียนเป็นผู้ตั้งใจเรียนพร้อมที่จะร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ และยินดีที่จะมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อความราบรื่นของห้องเรียน การเรียนการสอนจึงจะมีประสิทธิภาพสูง (สุรางค์ ภัทวระกุล, 2536) ซึ่งจัดเป็นบรรยากาศทางสังคมในห้องเรียนอันจะนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

วอลเบอร์ก (2513 : อ้างถึงใน รวีวรรณ ชินะตระกูล, 2528) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนส่วนมากมีผลมาจากความถนัด และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ในขณะที่
 ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2534) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางสังคมในห้องเรียนจะช่วยส่งเสริม
 หรือบั่นทอนแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนได้ การจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่ท้าทายความ
 อยากรู้อยากเห็นของนักเรียน เป็นวิธีที่นักจิตวิทยาเชื่อว่าจะเป็นการช่วยส่งเสริมแรงจูงใจของ
 นักเรียนวิธีหนึ่ง แรงจูงใจเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
 นักเรียนนอกจากขึ้นกับความสามารถแล้วยังขึ้นกับแรงจูงใจในการเรียน นักเรียนที่มีความสามารถ
 สูงแต่ขาดแรงจูงใจในการเรียน ก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ดังนั้นแรงจูงใจในการเรียน
 เป็นสิ่งที่จะต้องพิจารณาเพื่อจะประสมสัมฤทธิ์ผลในการเรียน (สุรางค์ ไร่วัตรระกูล, 2536)

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่ามีค่า
 สหสัมพันธ์ .05 แสดงให้เห็นว่าเชาวน์ปัญญาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กันค่อนข้าง
 น้อย เอนกกุล กริแสง (2526) พบว่ามีนักเรียนเป็นจำนวนมากที่มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าที่คาดหมาย
 จากระดับความสามารถ และมีนักเรียนไม่น้อยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าที่คาดหมาย
 จากระดับความสามารถ ทั้งนี้เป็นผลมาจากแรงจูงใจในการเรียน เด็กที่มีแรงจูงใจในการ
 เรียนมากย่อมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนเด็กที่ขาดแรงจูงใจในการเรียนก็จะมีผลสัมฤทธิ์
 การทางเรียนต่ำ จึงสรุปได้ว่า แรงจูงใจมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้

หน้าที่สำคัญของครูคือ ต้องสังเกตเด็กว่ามีลักษณะอย่างไร เพื่อช่วยชี้แนะช่องทางให้
 เด็กรู้จักการตั้งเป้าหมายชีวิตในสภาพที่เป็นจริง และช่วยให้เด็กกลายเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 สูง (พรณี ข.เจนจิต, 2528) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวการสำคัญที่จะส่งเสริมให้กิจกรรม
 ต่าง ๆ ของบุคคลดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในการเรียนการสอนครูจำเป็นต้องปลูกฝังแรง
 จูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลดีทั้งในด้านการเรียนและการทำงาน โดยครู
 ควรทราบลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่ามีลักษณะอย่างไร เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางใน
 การปลูกฝังนักเรียนให้บังเกิดผลดี (ประสาธ บัณฑิตวงศ์, 2516)

จากความสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสภาพแวดล้อม
 ทางสังคมในห้องเรียนดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาว่าตัวแปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันหรือไม่
 อย่างไร ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะ เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยม
 ศึกษา

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 หาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 1.2.2 หาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับสภาพแวดล้อมทางสังคมในห้องเรียน
- 1.2.3 หาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับสภาพแวดล้อมทางสังคมในห้องเรียน
- 1.2.4 เปรียบเทียบการรับรู้สภาพแวดล้อมทางสังคมในห้องเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน
- 1.2.5 เปรียบเทียบการรับรู้สภาพแวดล้อมทางสังคมในห้องเรียนของนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

- 1.3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 1.3.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางสังคมในห้องเรียน
- 1.3.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางสังคมในห้องเรียน
- 1.3.4 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง ต่ำ มีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางสังคมในห้องเรียนแตกต่างกัน
- 1.3.5 นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ปานกลาง ต่ำ มีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางสังคมในห้องเรียนแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 43 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 7,133 คน

1.4.2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สภาพแวดล้อมทางสังคมในห้องเรียน

1.5 นิยามปฏิบัติการ

1.5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หมายถึง คะแนนเฉลี่ยในภาคเรียนที่ 1 ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.5.1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง นักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า

2.00

1.5.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง หมายถึง นักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ย

2.00 - 2.99

1.5.1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง นักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ย

3.00 - 4.00

1.5.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.5.2.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ หมายถึง นักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่าหรือเท่ากับ

84 คะแนน

1.5.2.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ปานกลาง หมายถึง นักเรียนที่ได้คะแนน

85 - 132 คะแนน

1.5.2.3 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง หมายถึง นักเรียนที่ได้คะแนน 133 - 180

คะแนน

1.5.3 สภาพแวดล้อมทางสังคมในห้องเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบวัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน พอร์ม อาร์ แบ่งได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 4.99 และ 1.00 - 49.99 หมายถึง รับรู้สภาพแวดล้อมทางสังคมในห้องเรียนอยู่ในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 5.00 - 6.99 และ 50.00 - 69.99 หมายถึง รับรู้สภาพแวดล้อมทางสังคมในห้องเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 7.00 - 9.00 และ 70.00 - 90.00 หมายถึง รับรู้สภาพแวดล้อมทางสังคมในห้องเรียนอยู่ในระดับสูง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ครูและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เข้าใจลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสภาพแวดล้อมทางสังคมในห้องเรียน ซึ่งจะ เป็นแนวทางในการจัดและพัฒนาการเรียนการสอน

1.6.2 เพื่อนำข้อมูลเสนอผู้บริหารในการพิจารณาปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางสังคมในห้องเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน